

jouw rechten
jouw leven

'T ZITEMZO

INHOUD

Recht op anders zijn	5
Recht op bescherming als vluchteling	8
Recht op bescherming tegen kinderarbeid	10
Recht op een naam, nationaliteit en identiteit	12
Recht op gezondheidszorg	17
Recht op informatie	22
Recht op ontspanning en vrije tijd	24
Recht op privacy	27
Recht op wonen, voeding en kleding	30
Recht als dader van een misdrijf	32
Recht op bescherming tegen geweld	34
Recht op een eigen mening	37
Recht op onderwijs	40
Recht op zorg, opvoeding en familie	44
Hier kan je terecht	47

Na WOII, in 1948, keurden de Verenigde Naties (VN) de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens goed. Deze Verklaring geldt voor alle mensen op aarde. Dat leidde in 1959 tot de Verklaring van de Rechten van het Kind: een oproep aan alle landen ter wereld om aandacht te hebben voor de rechten van minderjarigen. In 1989 keurde de VN het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind goed, het "Kinderrechtenverdrag".

Alle landen ondertekenden het Kinderrechtenverdrag, maar nog niet alle landen **ratificeerden** het. Ratificeren, dat wil zeggen dat een land een verdrag officieel bekrachtigt, zodat het ook een wet wordt in dat land. De Verenigde Staten is het enige land dat het Kinderrechtenverdrag nog niet ratificeerde. België deed dat in 1992. Alle rechten zijn even belangrijk. Er loopt wel een rode draad door het Verdrag:

1. Discriminatie is verboden (art 2)
2. Elke beslissing moet altijd in het belang van het kind zijn (art 3)
3. Minderjarigen hebben het recht om goed te kunnen leven en zich te ontwikkelen (art 6)
4. Je eigen mening is belangrijk (art 12)

In het Verdrag beloven de overheden van alle landen dat ze kinderrechten zullen respecteren en toepassen. De verantwoordelijke ministers en volksvertegenwoordigers moeten in ons land de kinderrechten uit het Verdrag vertalen in eigen wetten en iedereen laten weten wat kinderrechten zijn. Alle volwassenen moeten rekening houden met je belangen en rechten. Dus ook je ouders, de burgemeester, jeugdwerkers, leerkrachten, je huisarts, een politieagent, de rechter, een ambtenaar. Kortom: elke volwassene, altijd en overal. Worden je rechten geschonden en heb je in België alles geprobeerd om dit te verhelpen, dan kan je klacht indienen bij het Comité voor de Rechten van het Kind van de VN.

A young woman with long brown hair, wearing a red long-sleeved shirt, is seen from behind, sitting in a grey wheelchair on a paved city street. She is looking towards a blue street sign that says 'SCHOOL' in white capital letters. The background shows a clear blue sky, green trees, and a red brick building with a spire in the distance. The overall scene is bright and sunny.

SCHOOL

RECHT OP ANDERS ZIJN

Kinderrechten gelden voor alle minderjarigen: jongen of meisje, blank of zwart, rijk of arm. Discrimineren mag niet, ook niet op basis van afkomst, geaardheid, leeftijd, handicap of geloof (art 2).

“IK WILDE DOLGRAAG MEE OP EINDEJAARS- REIS”

Anneleen, 17

Als je een handicap hebt, heb je recht op bijzondere zorg en onderwijs (art 23).

“Ik zat in het laatste jaar Latijn-Grieks en daar hoort een reis bij. Ik keek er enorm naar uit. Ik heb een motorische handicap en de directie zei dat ik niet mee mocht. Mijn ouders en ik stelden voor om begeleiding mee te nemen. We onderhandelden maandenlang met de school, later ook met een advocaat, maar zonder succes. Dat heeft me enorm gekwetst. Ik stopte met de school en wilde mijn diploma behalen via de centrale examencommissie. Maar mijn richting zit niet in het aanbod en nu moet ik kiezen voor Latijn-wiskunde. Ik wil niet dat dit ook andere jongeren overkomt. Scholen mogen kinderen en jongeren met een handicap niet discrimineren!”

WAT MAG JE VERWACHTEN?

- Ook met een verstandelijke of lichamelijke beperking moet je een volwaardig leven kunnen leiden. Daarom moet de overheid ervoor zorgen dat kinderen en jongeren met een handicap zo zelfstandig en actief mogelijk kunnen meedraaien in de samenleving.
- De overheid geeft kinderen en jongeren met een handicap toegang tot onderwijs, gezondheidszorg, revalidatie, beroepsopleiding en vrijetijdsbesteding.
- Je hebt recht op hulpmiddelen zoals een rolstoel.
- Met het **M-decreet** worden scholen verplicht om meer aandacht te besteden aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Daardoor zouden meer leerlingen toegang hebben tot het gewone onderwijs.

Meer info: Op www.gripvzw.be vind je getuigenissen en hulp.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

- De overheid geeft geld aan organisaties en diensten die kinderen met een handicap bijstaan. Dankzij een persoonlijk assistentiebudget kan je hulp krijgen van personen die je bijstaan in het dagelijks leven.
- De overheid doet extra inspanningen om kinderen met een handicap les te laten volgen op een gewone school.

“VEGETARISCHE SAUS WAS NIET BESPREEKBAAR”

“In de refter van de school stond spaghetti bolognaise met varkensvlees op het menu. De vegetarische saus was voorbehouden voor de leerkrachten. Ik vond dat de moslimkinderen ook recht op de vegetarische pasta hadden. Wanneer ik daar iets over zei en het op de leerlingenraad wilde bespreken, dreigden een leerkracht en de directie met een sanctie! Komaan zeg!”

Samira, 14

WAT MAG JE VERWACHTEN?

- Je hebt recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst (art 14).
- Je hebt het recht om je eigen cultuur en godsdienst te beleven en om je eigen taal te spreken als je tot een minderheid behoort (art 30).

ONTERECHT BEHANDELD?

- Meld discriminatie bij **Unia**. Dat kan online, telefonisch of via één van de lokale meldpunten. www.unia.be.
- Het **Kinderrechtencommissariaat** heeft voor jou een klachtenlijn op www.kinderrechten.be

“HIJ BLEEF ME MAAR PESTEN”

“Ik vertrouwde een klasgenoot toe dat ik homo was. Het duurde niet lang voor de hele school het wist. De reacties in mijn klas vielen mee, maar anderen slingerden mij verwijten naar mijn hoofd. Eén kerel bleef me maar pesten. Als hij me zag, riep hij telkens ‘janet!’. Ik sprak er leraren en directie over aan, maar er gebeurde niets. Toen mailde ik naar Unia. Daar ben ik écht geholpen.”

Tomas, 15

VRAGEN OVER JE GEAARDHEID? ONTERECHT BEHANDELD?

- Je kan terecht bij www.lumi.be of www.weljong.be
- Ook bij www.merhaba.be en www.ellavzw.be ben je welkom, ongeacht je geaardheid, godsdienst, geslacht of nationaliteit.
- Surf naar www.cavaria.be, zij komen op voor de belangen van de LGBTI+ jongeren.
- Unia: www.unia.be

JE BENT NIET ALLEEN

Vijf tot tien procent van de mensen is homoseksueel, lesbisch of bi. In een school met vijfhonderd leerlingen zitten dus mogelijk vijftig leerlingen die holebi zijn. Ze worden soms gepest, uitgelachen, beledigd of zelfs fysiek bedreigd. Soms gaan ze aan zichzelf twifelen of raken geïsoleerd. Zelfmoordpogingen bij homojongens liggen twee keer hoger dan het gemiddelde, bij meisjes zelfs vijf keer.

Gestoorde trip

“Je wordt ‘s nachts weggesmokkeld. Dat is geen avontuur, maar pure horror. De grenscontroles bij Iran en Turkije zijn de hel. Je vreest ontdekt, mishandeld of vermoord te worden. Van Turkije naar Griekenland roei je als kind mee in een bootje voor vier, volgepakt met zestien mensen. Je roeit tussen reuzegrote zeeschepen. Het water gutst over de rand, de golven doen je bootje haast omslaan. Je kijkt de dood in de ogen.”

Wie ben ik?

“Ik heb geen nationaliteit meer. Ik ben niets. Dat is vreemd als je weet dat ik me eigenlijk wereldburger wil voelen. Tegen mijn vrienden zeg ik: ‘Als je wil weten wat migranten en vluchtelingen meemaken, praat dan met je grootouders over de Tweede Wereldoorlog. Misschien begrijp je dan een beetje wat het is om alles, maar dan ook alles achter te laten.’”

Overleven

“Een vluchteling is iemand die in zijn land van herkomst wordt vervolgd wegens ras, religie, nationaliteit, politieke opvattingen of omdat hij behoort tot een bepaalde sociale groep zoals homo’s of vrouwen ... Dat zegt de Conventie van Genève he! Ik verzin dit niet. Wat er bijvoorbeeld nu in Gaza gebeurt, raakt me zeer diep. Ik voel erg mee met mensen die nergens thuis zijn. Je vlucht niet voor je plezier. Je hebt maar één reden: overleven.”

Weg moed

“Sommige vluchtelingen breken. Voor hen heeft het leven geen zin meer. Je wordt keer op keer uit een moeizaam opgebouwde sociale omgeving gerukt. Zo verlies je jezelf en je energie om te integreren. Ik ben vijf keer opnieuw begonnen in mijn leven. Ik werk nu mee aan het Kids Parlement, een beweging van jonge migranten die vechten voor de rechten van migrantenkinderen en vluchtelingen. Ik help hen met hun dossiers. Wist je dat kinderen eerst als vluchteling bekeken worden en dan pas als kind? Ik vraag de maatschappij om te kijken door hun ogen, hun angst te voelen en hun lijden te erkennen.”

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG

- Als het duidelijk is dat je een vluchteling bent, dan moet het land waar je naartoe vlucht je goed opvangen.
- Het maakt niet uit of je met of zonder je ouders vlucht, je moet altijd bescherming krijgen.
- Je hebt recht op onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg.
- Als je vlucht zonder je ouders of andere familieleden, dan moet je dezelfde bescherming krijgen als Belgische kinderen die ook niet in hun eigen gezin kunnen wonen.
- De overheid moet alles doen om ervoor te zorgen dat jij en je ouders weer bij elkaar komen.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

Elk land moet mensen die in hun eigen land het risico lopen op vervolging, als vluchteling opvangen en beschermen. Dat zegt de Conventie van Genève. België heeft deze Conventie ondertekend.

Asielaanvraag

Om erkend te worden als vluchteling, moet je eerst asiel aanvragen. Er zijn verschillende soorten procedures. Sommige jongeren komen hier alleen aan, zonder ouders, zon-

der ‘begeleiding’. Zij krijgen meestal speciale bescherming totdat ze 18 worden. Andere minderjarigen zijn hier met ouders of familie. Als minderjarigen eenmaal erkend zijn, krijgen zij bescherming en ondersteuning. Alle rechten uit het Kinderrechtenverdrag gelden voor elk kind op Belgisch grondgebied, dus ook voor vluchtelingenkinderen.

Meer informatie: www.vluchtelingenwerk.be

Illegaal?

Om in België te blijven heb je een verblijfsvergunning nodig. Kinderen van mensen zonder papieren zijn erg kwetsbaar. Wordt een asielaanvraag van een gezin afgewezen, dan moeten ouders en kinderen België verlaten. Dat leidt meestal tot drama’s. Een asielprocedure sleept soms lang aan. Na een negatieve beslissing, tekenen vluchtelingen vaak beroep aan omwille van bijvoorbeeld humanitaire of medische redenen. Daardoor verblijven vluchtelingen vaak jaren in België in grote onzekerheid. Als ze na hun definitieve afwijzing toch in België blijven, worden ze illegalen.

JE BENT NIET ALLEEN

Aan het eind van 2022 registreerde UNHCR 108,4 miljoen mensen op de vlucht. 40% zijn kinderen. De meeste vluchtelingen komen uit Syrië, Oekraïne en Afghanistan.

RECHT OP BESCHERMING TEGEN KINDERARBEID

*De overheid moet je beschermen tegen kinderarbeid (art 32).
Dit gaat niet over de afwas of andere klusjes thuis en op school.*

"Ik vond een studentenjob bij een bakker. Ik ging op zondag om zes uur werken. Ik vroeg de bakker om een contract op te maken en hij beloofde het zo snel mogelijk in orde te brengen. Ik heb er nu drie zondagen gewerkt, maar er is nog altijd niets geregeld. Hij blaft me ook af waar de klanten bij staan. Ik heb besloten niet meer te gaan, want ik heb er geen vertrouwen meer in dat het goed komt. Nu weigert hij mij te betalen voor die drie dagen. Ik heb niets in handen om te bewijzen dat ik recht heb op mijn loon. Wat moet ik doen?"

Lise, 16

“HIJ WEIGERT ME TE BETALEN”

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Je mag niet verplicht worden om te werken. Je mag ook geen gevaarlijk werk doen of werk dat schadelijk is voor je gezondheid of je lichamelijke of geestelijke ontwikkeling. Gaan werken is ook verboden als je daardoor geen tijd meer hebt om naar school te gaan of je te ontspannen.

Is helpen in de zaak van je ouders kinderarbeid? Soms wel en soms niet. Het hangt van de omstandigheden af.

Om je te beschermen tegen misbruik door werkgevers of tegen werk dat schadelijk voor je is, moet de overheid wetten maken. Die wetten moeten minstens afspraken vastleggen over:

- de minimumleeftijd die geldt voor een bepaald werk
- op welke tijdstippen je mag werken en onder welke voorwaarden.

Werkgevers die misbruik van je maken en deze wetten overtreden, zijn strafbaar.

PAPIEREN, RECHTEN EN PLICHTEN?

Alles over vakantie- en studentenjobs
www.vdab.be/studentenjobs
www.studentatwork.be

WAT KAN JIJ DOEN OM KINDERARBEID TEGEN TE GAAN?

- Op 12 juni is het Internationale Dag tegen Kinderarbeid. Dat is een moment om aandacht te geven aan de 152 miljoen kinderen die gedwongen werken voor een paar centen per dag. Je vindt deze kinderen in fabrieken, mijnen, als huishoudhulp of straatventer, maar ook in de prostitutie. Hierdoor kunnen ze niet naar school en krijgen ze vaak te maken met fysiek, mentaal en seksueel geweld. Jaarlijks sterven zo'n 22.000 kinderen in werkongevallen.
- Koop kindvriendelijke chocolade. Kies bewust je kleding, elektronica. Informeer je via:
www.schonekleren.be
www.fairtradebelgium.be
www.stopkinderarbeid.nl/bewust-kopen

“IK WIL WERKEN”

“Ik ben veertien jaar en word vijftien juist na de zomer. Ik zou heel graag al gaan werken. Mijn leerkracht op school heeft

verteld dat je al vanaf het jaar dat je vijftien wordt, mag werken. Is dat waar?”

Sammy, 14 en een half ;-)

WAT MAG JE VERWACHTEN?

Voltijds onderwijs

Als je voltijds onderwijs volgt, kun je als jobstudent aan de slag zodra je:

- 16 jaar bent.
- 15 jaar bent én de eerste twee jaren van het middelbaar onderwijs hebt gevolgd.

Deeltijds onderwijs

Ga je deeltijds naar school? Dan kun je alleen als jobstudent werken als je:

- een studentenovereenkomst hebt bij een andere werkgever dan die waarbij je je praktische opleiding volgt;
- je studentenjob buiten de uren valt dan dat je verwacht wordt op je theoretische of praktische opleiding;
- geen werkloosheidsuitkering of inschakelingsuitkering ontvangt.

Avondschool

Als je avondschool volgt, of een andere vorm van onderwijs met beperkt leerplan, dan word je niet meer beschouwd als student. Je kan dan ook geen studentenjob doen.

Langdurige contracten

Als je gedurende meer dan twaalf maanden een contract hebt bij dezelfde werkgever, dan word je beschouwd als werknemer en niet meer als student.

Uitzondering

Kinderen die meelopen in modeshows of jonge acteurs en zangers mogen uitzonderlijk vóór hun vijftiende verjaardag werken. Aan deze kinderarbeid zijn nog strengere voorwaarden verbonden dan aan studentenarbeid.

Vragen?

Bereken online hoeveel dagen je per jaar mag werken en vind info in mensentaal op www.studentatwork.be.

Sinds kort komt kinderarbeid minder en minder voor.
Kabouterwerkplaatsen daarentegen schieten als paddestoelen uit de grond.

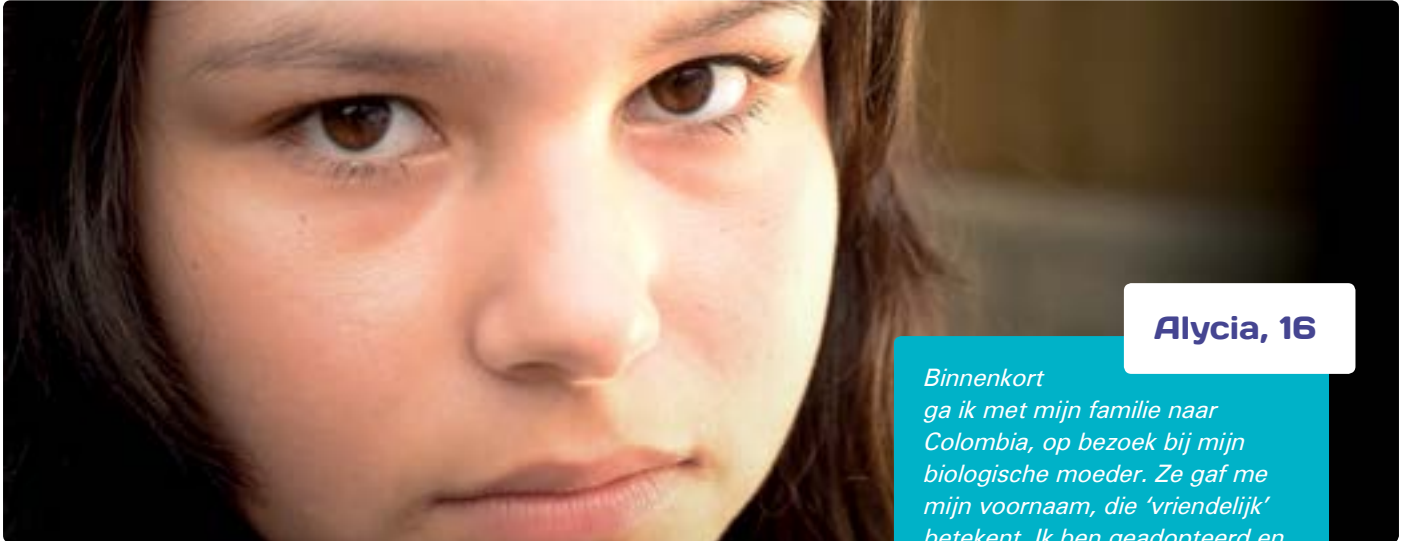

↓

RECHT OP

EEN NAAM, NATIONALITEIT EN IDENTITEIT

*Je hebt recht op een goed leven (art 6).
Vanaf je geboorte heb je recht op een naam, een nationaliteit
en het recht om je ouders te kennen (art 7).*

Alycia, 16

Binnenkort

ga ik met mijn familie naar Colombia, op bezoek bij mijn biologische moeder. Ze gaf me mijn voornaam, die 'vriendelijk' betekent. Ik ben geadopteerd en daar hebben we thuis al veel over gepraat. Ik ben echt wel zenuwachtig, maar ook superbenieuwd.

“OP ZOEK NAAR MIJN BIOLOGISCHE OUDERS”

WAT MAG JE VERWACHTEN?

- Zodra je geboren wordt, heb je het recht om iemand te zijn, om te leven en je te ontwikkelen. Volwassenen en de overheid moeten ervoor zorgen dat jij die kansen krijgt.
- Om iemand te zijn, heb je een naam en familiebanden nodig. Daarom moet elk land alle kinderen bij de geboorte inschrijven in een geboorteregister. Zo krijg je een wettelijke identiteit. Als je die identiteit niet krijgt of verliest, dan moet de overheid dat zo snel mogelijk oplossen.
- Niet elk kind groeit op bij zijn eigen ouders. Ook dan heb je het recht om je ouders te kennen, voor zover dat mogelijk is.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

In België moet je elke geboorte melden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Die maakt dan de geboorteakte op. Daarin staat altijd vermeld wie de moeder is van het kind, want anoniem bevallen is onmogelijk in België. Indien mogelijk is ook de vader vermeld.

De nieuwe adoptiewet zegt dat adoptiekinderen informatie kunnen krijgen over hun biologische ouders.

De adoptiedienst treedt op als tussenpersoon tussen de drie partijen: de biologische ouder(s), de adoptieouders en het betrokken kind. De dienst zorgt er ook voor dat het kind het recht kan uitoefenen om zijn roots te kennen. Dat gebeurt bijvoorbeeld door alle informatie die de drie partijen uitwisselen bij te houden en in de loop van de jaren aan te vullen.

“GEEN PAPIEREN, GEEN IDENTI- TEIT?”

Je identiteit, en dus ook je naam, je nationaliteit en je familiebanden moeten beschermd worden (art 8).

“Ik kom uit Albanië en heb geen verblijfspapieren. Ik heb de Albanese nationaliteit en woon hier nu zes jaar. Mijn baby-broertje heeft geen nationaliteit. Mijn moeder durft hem niet te registreren op de gemeente. Ze is bang dat we teruggestuurd worden!”

Luan, 15

JE BENT NIET ALLEEN

Unicef berekende eind 2017 dat wereldwijd 29% van de geboortes niet geregistreerd werden. Hierdoor bestaat één op vier kinderen onder de vijf jaar officieel niet. Het maakt deze kinderen kwetsbaar voor uitsluiting en verwaarlozing.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

Identiteit is een zeer ruim begrip. Het heeft te maken met ‘wat eigen is aan een persoon’. Voor de overheid is identiteit een administratief begrip, omdat er documenten, procedures en regels bij te pas komen. Er zijn verschillende identiteitsdocumenten in België:

eID

De **elektronische identiteitskaart** heeft een microchip en een foto en is tien jaar geldig (drie jaar voor kinderen tot 12 jaar). De “gewone” eID krijg je vanaf 12 jaar via je gemeente. Vanaf 15 jaar moet je je identiteitskaart altijd op zak hebben. Indien je ze niet kan tonen, riskeer je een geldboete. Dankzij de microchip op de kaart kan je de eID ook gebruiken:

- als bibliotheekkaart
- als bewijs van je leeftijd voor verkoopautomaten van bijvoorbeeld sigaretten
- om je online betaalde treinticket op te zetten.
- bij de apotheek als vervanging van je siskaart.

Paspoort en visum

Om naar het buitenland te reizen, moet je je identiteit kunnen aantonen. Elk land heeft eigen regels over welke documenten je op zak moet hebben. In Europa heb je genoeg aan de gewone Belgische identiteitskaart, maar voor veel landen buiten Europa heb je een paspoort nodig. Het Belgisch **paspoort** is zeven jaar geldig (vijf jaar voor minderjarigen). Soms heb je ook een **visum** nodig. Een visum geeft je de toelating om een bepaald land binnen te komen en er een bepaalde periode te verblijven. Voor je afreist, check je bij de ambassade van het land van je bestemming welke documenten je nodig hebt. Meer weten:

www.belgium.be/nl/familie

MAG IK MIJN NATIONALITEIT KIEZEN?

Je hebt dezelfde nationaliteit als je ouders. Is je papa Pools en je mama Marokkaans? Je ouders of jijzelf als je meerderjarig bent, kunnen onder bepaalde voorwaarden je nationaliteit kiezen.

Bij geboorte krijg je de nationaliteit van je ouders
Bij gemengde gezinnen krijg je 1 of meer nationaliteiten afhankelijk van de regels in de betrokken landen.

Wanneer ben je Belg?

- minstens 1 ouder is Belg
- je ouders zijn vreemdeling, maar minstens 1 van hen is zelf geboren in België (+ bijkomende voorwaarden)
- je wordt als buitenlands kind geadopteerd of erkend door een Belgische ouder

Belg worden na je 18?

Dat kan, ook hiervoor zijn procedures en voorwaarden.

Foto Delval Loic (Creative Commons)

Er zijn uitzonderingen waarbij je meerdere nationaliteiten kan hebben. Voetballer Adnan Januzaj kon uit wel zes verschillende nationaliteiten kiezen om te beslissen bij welke nationale voetbalploeg hij zal spelen: België, Albanië, Kosovo, Kroatië, Turkije of Engeland.

“ZUSSEN, EN TOCH EEN ANDERE NAAM”

“Ik heb een andere familienaam dan mijn zus. Ik heb mijn biologische vader nog nooit gezien. Toen ik geboren werd, was hij allang weg. Hij heeft ons in de steek gelaten. Mijn moeder is hertrouwd toen ik drie was. Toen kwam mijn zus. Ik wil graag dezelfde familienaam. Kan ik mijn familienaam veranderen?”

Isabella, 15

WAT MAG JE VERWACHTEN?

- Sinds 1 juni 2014 kunnen ouders bij de geboorte van hun kind kiezen tussen ofwel de familienaam van beide ouders, de familienaam van moeder of de familienaam van vader.
- Indien de ouders geen keuze maken of er ruzie over maken, dan krijgt het kind de familienaam van de vader.

JE FAMILIENAAM VERANDEREN?

- Je kan je familienaam veranderen, maar zolang je minderjarig bent moeten je ouders de aanvraag doen. Hoe? Door een brief te schrijven naar: FOD Justitie - Dienst naamsveranderingen - Waterloolaan 115 - 1000 Brussel.
- Na de vraag tot naamsverandering zijn nog een aantal administratieve stappen nodig.
- Kostprijs: €140 voor de registratierechten.

JE VOORNAAM VERANDEREN?

- Ouders kiezen de voornaam van hun kind. De naam mag niet verwarrend zijn (bijvoorbeeld E = mc²) en mag het kind niet schaden (bijvoorbeeld Loser). Meerdere voornamen zijn mogelijk (bijvoorbeeld Clara Eva Hilde). Het is de ambtenaar van de gemeente die afweegt of het goed zit met de voornaam. De ambtenaar mag de naam weigeren.
- Je kan je voornaam veranderen, maar je ouders moeten de aanvraag doen. Hoe? Sinds 2018 kan dit via de ambtenaar van de burgerlijke stand van je woonplaats.
- Kostprijs: steden en gemeenten bepalen zelf hoeveel het kost om je voornaam te veranderen. Soms is het zelfs gratis.

Meer info hierover bij tZitemzo: www.tzitemzo.be.

Esther, 17

Een jaar geleden keek Esther (17), samen met haar mama naar een tv-programma over baby's. Plotsklaps zette mama de televisie uit. "Ik moet je iets vertellen," sprak ze zacht. "Je papa is niet je biologische vader. En ook niet die van je zus." Esther was in shock en trachtte te begrijpen waarom haar mama het uitgerekend op dat moment vertelde. "Het geheim woog haar te zwaar, dat begrijp ik nu wel." De moeder van Esther vroeg nog een poos te zwijgen tegen zus Hannah. "Dat was niet gemakkelijk, maar ik snapte wel dat mama het in familieverband wilde bespreken."

19 jaar zwijgen

"Enkele weken later riepen mama en papa ons samen in de keuken," zegt Hannah. "Ik begreep eerst verkeerdelijk dat we geadopteerd waren." Hannah werd boos uit frustratie omdat haar ouders schijnbaar rond de pot draaiden. "Maar mama en papa hielden allebei. Het was onwezenlijk." Waarom overkwam ons dit? Waarom vertelden ze het nu pas?" Hannah kon in eerste instantie niet aannemen dat papa niet

haar biologische vader was. "We lijken toch fysiek op hem? Maar het kan dus gewoonweg niet. Het was slechts een waanbeeld in ons hoofd." Papa stortte ook in. Hij huilde. Er was veel moed voor nodig geweest om dit met ons te delen. "Mijn frustratie en boosheid ebde weg," zegt Hannah. "Ik troostte papa."

Kop en hart overhoop

Ik ben niet wie ik ben, dat ik dacht te zijn," zucht Esther. "Tja, wie zijn wij eigenlijk?" mijmert Hannah. "Er is een gat geslagen, er is zoveel vaagheid." Esther worstelt soms met boosheid.

"Je toetst jezelf toch af aan je voorouders? Welk talent erfde ik van wie? Van wie heb ik die neus? Waarom ben ik zo koppig?" Ik heb altijd aan mama gevraagd: Waarom lijk ik niet op jou? Ze stuurde me met een kluitje in het riet. Je lijkt op je oma. Ik kan dit alles nu nog geen plaats geven, hopelijk later wel."

Meer info:

www.donorkinderen.com
www.afstammingscentrum.be

Rust en vrede

"We spraken af wie van onze vrienden het mocht weten," zegt Hannah. "We delen gewoon aan elkaar mee: ik zou het graag aan hém of aan haar vertellen. Het is fijn te weten dat er mensen zijn die 'het' weten, dat biedt een vorm van rust. Als vrienden weten waarom je soms emotioneel wordt, dan troost je dat." Esther glimlacht. "Als we mensen in vertrouwen nemen, vallen ze eerst steil achterover. Daarna zijn ze heel lief. Zij hebben net als wij tijd nodig om dit te kaderen. We hebben gelukkig hele goeie vrienden en behoeven geen professionele hulp. Zij halen ons wel uit de put."

Onderzoek

"We zijn naar de fertiliteitsarts van mama en papa geweest," zegt Hannah. "Die man zei: ik zal nakijken of jullie 'volledige' zussen zijn. Twee weken later kregen we het bewijs dat we wel degelijk zussen met dezelfde donovader en moeder zijn." Gelukkig maar, vindt Esther. "Anders hadden we ons nog meer alleen gevoeld."

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Het Kinderrechtenverdrag stelt dat ieder kind het recht heeft om zijn ouders te kennen en door hen verzorgd te worden (art 7). Het geeft kinderen het recht om op zoek te gaan naar hun echte ouders. Het Verdrag zegt ook dat alle beslissingen in het belang van het kind moeten zijn.

Maar nu komt het: artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens zegt dat iedereen het recht heeft om zijn privéleven te beschermen. Donoren verschuilen zich hierachter om anoniem te blijven. Dat lukt hen vaak, maar niet altijd.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

De meeste donorkinderen die meer willen weten over hun biologische vader of moeder, zijn vooral nieuwsgierig van wie ze bepaalde eigenschappen hebben geërfd. Ze zijn helemaal niet uit op een vader- of moederfiguur, want die hebben ze al. In België is anoniem donorschap nog steeds mogelijk. De meeste donorkinderen komen dus helemaal niets te weten over hun biologische vader of moeder. Maar vanaf 1 januari 2020 is er het Vlaamse afstammingscentrum. Kinderen die hun ouders niet kennen of ouders die op zoek zijn naar hun nageslacht kunnen daar een DNA-staal achterlaten. Die stalen komen dan in een databank terecht. Is er een match tussen de twee DNA-profielen, dan kan het Vlaams afstammingscentrum een ontmoeting regelen. Je krijgt ook sowieso een psychologische begeleiding, want zo'n ontmoeting is niet niks natuurlijk.

↓

RECHT OP GEZONDHEIDSZORG

*Je hebt recht op gezondheidszorg (art 24).
Je hebt recht op sociale zekerheid (art 26).*

"Ik worstel al een jaar met anorexia. Ik kan er niets aan doen. Ik wil me nu laten opnemen in een gespecialiseerd ziekenhuis, maar er is geen plaats. Ze zeggen dat ik nog acht maanden moet wachten. Gelukkig heb ik nog mijn dokter en therapeut met wie ik kan praten als het me allemaal te veel wordt."

Amber, 14

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

- Een goede gezondheid is een recht voor elk kind. Daarom moeten ouders en overheid zorgen dat kinderen en jongeren zo gezond mogelijk opgroeien en dat de kans dat je ziek wordt heel klein is. Als je ziek bent, heb je recht op verzorging. Als je hulp nodig hebt, moet je die krijgen.
- In sommige landen bestaan er tradities die de gezondheid schaden, zoals de besnijdenis van meisjes. Deze praktijken moeten verboden worden.
- De overheid moet ervoor zorgen dat de kindersterfte vermindert en informeren over gezonde voeding en hygiëne. Om de wereldgezondheid te verbeteren moeten rijke en arme landen samenwerken.
- De overheid waakt erover dat gezondheidszorg voor iedereen betaalbaar blijft, zeker voor kinderen en jongeren.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

De Grondwet zegt dat gezondheidszorg een grondrecht is voor iedereen. Dus ook voor kinderen.

**“ALS HET ME TE
VEEL WORDT,
PRAAT IK
MET MIJN
THERAPEUT”**

“VOOR ANDEREN IS EEN BEUGEL EEN LUXE SIERSTUK”

Lesley, 16

“Ik heb een ernstig probleem met mijn tanden en heb dringend tandverzorging en een beugel nodig. Mijn ouders kunnen dat niet betalen. Ik volg de richting hotel. In het laatste jaar moeten we een korte stage als zaalpersoneel doen. Ik denk dat ik door mijn onverzorgde tanden moeilijk werk zal vinden. De helft van de klas draagt trouwens ook een beugel. Ook al vind ik dat sommigen het echt niet nodig hebben en er bijna een luxe sierstuk van maken. Voor mij is het echt noodzakelijk.”

IK LEER HET
VERSCHIL
TUSSEN ‘WAT IS
MIJN PROBLEEM’
EN ‘WAT IS DAT
VAN EEN ANDER’

WIST JE DAT ...

Als je je inschrijft bij een wijkgezondheidscentrum hoef je geen consultaties te betalen. Je moet wel aangesloten zijn bij een mutualiteit en je aan een aantal spelregels houden.

Rick, 17

“Op mijn dertiende ben ik thuis weggegaan door problemen met mijn stiefvader. Ik voelde me slecht en had al een hele zoektocht naar hulp achter de rug. Ik kwam bij Tejo terecht, een plek waar je gratis met een psycholoog kan praten. Ik heb daar dingen verteld die ik

nooit eerder aan iemand heb gezegd. We gaan samen op zoek naar de reden waarom ik me niet goed voel. Wat blijkt? Ik heb te veel veranderingen op korte tijd meegemaakt. Ik leer hoe dingen die buiten mijn wil gebeuren, mij stress geven. En dat ik nood heb aan vrienden. Ik leg de lat voor mezelf veel te hoog en word

eenzaam omdat ik alles alleen wil doen. Ik leer nu om voor mezelf de druk te verlagen. Ik probeer het contact met mijn familie en vrienden te verbeteren en anders op situaties te reageren. Ik leer het verschil tussen ‘wat is mijn probleem’ en ‘wat is dat van een ander’.”

WAAR KAN IK MET MIJN HART EN HOOFD TERECHT?

- Tejo is een organisatie van een groep therapeuten, actief in verschillende Vlaamse steden. Ben je tussen 10 en 20 jaar en zit je ergens mee? Ga er in vertrouwen langs. Het is gratis.
www.tejo.be
- Wil je dat iemand luistert naar je verhaal, dan is er Awel. Surf, mail, chat of bekijk het forum.
www.awel.be
- Je zoekt een hobby, je wil alleen gaan wonen, je ouders zijn aan het scheiden, je voelt je depri en je kan bij niemand terecht, je hebt ruzie met je beste vriend? Je zit in een crisissituatie en je hebt dringend hulp nodig? Medewerkers van het JAC luisteren naar je verhaal. Als je wil, zoeken ze samen met jou een antwoord. Gratis, anoniem.
www.jac.be
- Een dipje of een tegenslag? Informatie en opdrachten om je goed in je vel te voelen, vind je bij NokNok.
www.NokNok.be
- Ouder dan 16? Test je geestelijke gezondheid, je persoonlijke sterktes en tekorten.
www.fitinjehoofd.be
- Bij de Zelfmoordlijn staat er iemand voor je klaar. Elk gesprek is anoniem en gratis.
www.zelfmoord1813.be
- Vragen over je lichaam en seksualiteit?
www.allesoverseks.be

“MAG IK ZELF BESLISSSEN WELKE MEDICATIE IK NEEM?”

"Mijn moeder verplicht mij om Rilatine te nemen zonder dat ik ooit getest ben op ADHD. Ik moet het normaal 's middags inne-

men, maar dat wil ik niet omdat mijn vrienden al vaak gevraagd hebben waarom ik dat pilletje neem. Dan zeg ik meestal dat ik buikpijn of hoofdpijn

heb. Ik wil het nu niet meer innemen. Mijn moeder wordt daar vaak kwaad om. Ze straft me dan. Ze kan me toch niet dwingen het te nemen?"

Umit, 15

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

- Als minderjarige patiënt val je onder het gezag van je ouders. Dat wil zeggen dat zij jouw rechten 'uitoefenen', dus over jou beslissen. De dokter moet de minderjarige patiënt wél steeds betrekken, rekening houdend met leeftijd en maturiteit.

- Als de dokter vindt dat jij een bekwame minderjarige patiënt bent, dan oefen jij je rechten als patiënt wél zelf uit, dus zonder je ouders.

- Wanneer ben je bekwaam? Als je kan inschatten wat in jouw belang is én wat de gevolgen zijn van je beslissingen en daden. Het is de dokter die beslist of je bekwaam bent of niet. De meeste dokters vinden dat jongeren vanaf 12 jaar bekwaam zijn.

Meer info: Vraag de folder "t Zitemzo... als je patiënt bent" aan bij www.tzitemzo.be

MAG IK BLOWEN OP HET PLEIN?

"Hey, ik blow wel eens. Nu ja, ik rook toch wel een joint per dag. Dat doe ik gewoon op straat of op het plein. Mag dat of doe ik dat beter op mijn kamer? Dat vind ik moeilijk, papa ruikt het soms en dan doet hij moeilijk."

Bart, 15

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Kinderen en jongeren moeten beschermd worden tegen drugs (art 33). Het gaat vooral om drugs die bij wet verboden zijn, zoals cannabis, xct, lsd, speed, heroïne. Maar ook nicotine, alcohol, slaap- en kalmeermiddelen en antidepressiva hebben een verdovend of opwekkend effect. Je moet dus ook beschermd worden tegen het 'foute' gebruik van die 'aanvaarde' middelen.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

In België is er de drugswet. Die verbiedt minderjarigen uitdrukkelijk om bepaalde drugs te bezitten en te gebruiken. De drugswet gaat over illegale roesmiddelen zoals cannabis, lsd, cocaïne, xtc, heroïne of amfetamines. Voor minderjarigen én volwassenen geldt een absoluut verbod: ook een jointje mag dus niet.

Ook voor alcohol en tabak bestaan verbodsregels. Zo is het in België verboden om aan minderjarigen sterke drank te schenken, te verkopen of uit te delen. Cocktails met sterke drank, zoals breezers en alcoholpops, zijn ook verboden voor minderjarigen. Vanaf 16 jaar mag je thuis, op familiefeesten, op cafés, in jeugthuizen of op festivals wel bier, wijn of cider drinken.

Het is verboden om jongeren onder de 16 tabak te verkopen. Roken zelf is niet uitdrukkelijk verboden voor jongeren, behalve daar waar een rookverbod geldt voor iedereen.

↓

RECHT OP INFORMATIE

Om een mening te vormen, een beslissing te nemen of je te verdedigen tegen onrecht, heb je informatie nodig (art 17).

“IK WIL WETEN HOE HET ZIT”

Karen, 15

“Mijn moeder pakte een folder af die ik kreeg op school. Die folder ging over veilig vrijen. Ik vind het stom dat ze dat doet, want

ik wil echt weten hoe het moet. Ze had het me beter laten lezen, nu moet ik op internet op ‘ontdekking’.”

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

- Informatie mag je van internet halen, uit boeken, tijdschriften of via kranten en tv. Ook je ouders, leerkrachten, dokter en de overheid moeten je informatie geven die belangrijk is voor jou.
- De overheid spoort het verspreiden van informatie op maat van jongeren aan.
- Niet het hele aanbod van de massamedia is geschikt voor jongeren. Denk maar aan extreem gewelddadige films of porno op internet. Daartegen moet de overheid optreden.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

Jongeren zijn vrij om boeken, kranten en tijdschriften te lezen, het internet te raadplegen of tv te kijken. Op tv zijn er kinder- en jeugdprogramma's. Je hebt vrije toegang tot de bibliotheek. Als je thuis geen computer hebt, kan je in openbare bibliotheken of op andere plaatsen surfen op het internet.

Je recht op informatie geldt ook op school. Het schoolreglement zegt wat je rechten en plichten zijn. In je lespakket zit informatie over kinderrechten. Dat staat in de eindtermen. Op zoek naar info over jouw rechten: bij tZitemzo zit je goed (www.tzitemzo.be). Voor meer informatie over je rechten en plichten op school: de Vlaamse Scholierenkoepel (www.scholierenkoepel.be) Krijg je te maken met jeugdhulp of ga je langs bij de huisarts? Je hebt recht op uitleg over de hulp of behandeling die je krijgt.

“ZE LUISTERDEN NAAR MIJ”

Kay, 14

“Toen ik 12 was, waren er veel problemen thuis. Mijn vader kwam vaak dronken thuis en mijn moeder vond geen werk. Er was heel veel ruzie. Ik kon onmogelijk thuis blijven wonen.

Een jeugdrechter plaatste me in een opvangtehuis. Dat klinkt erg, maar ik vond er rust. De consulente van de sociale dienst, de jeugdadvocaat en de begeleiders van de instelling vertelden

mij steeds wat me te wachten stond. Daar was ik blij om. Ik werd goed geïnformeerd en ze luisterden naar mij. Dat deed deugd.”

"Ik interview heel graag voor het jongerenpersagentschap StampMedia. Ik ben geboeid door gasten van nog geen twintig die concerten en festivals organiseren. Of jongeren die zonder budget hun eerste album opnemen of de finale van de Kunstbende halen. De geïnterviewden vertellen open over hun ervaringen. De verhalen zorgen ervoor dat 'mijn

lezers' voor zichzelf kansen zien. Als jongeren geen moeite doen om zich te informeren, zijn ze simpelweg 'niet mee'. Een open blik vergroot je kansen. Ik bereid mijn interviews grondig voor, zodat ik precies weet waarover het gaat. Ik amuseer me én haal voldoening uit de reacties. Zo leer ik bij en groei ik zelf ook."

Thomas, 19

"ZORG DAT JE 'MEE' BENT"

WIST JE DAT...

... jouw online zoekgedrag elk jaar wordt onderzocht? Benieuwd?
www.apestaartjaren.be
 Check ook www.youtube.com/user/Apestaartjaren

... goeie jongereninformatie voortaan herkenbaar is?
 Zie je op een informatieproduct dit **WATWAT-label** staan? Dan is deze informatie betrouwbaar, correct en op maat van jongeren.

MAAK HET NIEUWS. GA AAN DE SLAG!

StampMedia

Persagentschap voor en door jongeren
www.stampmedia.be

Kranten in de klas

Het project Kranten in de klas, kortweg KiK, laat scholieren kennismaken met de Vlaamse dagbladen. Doe mee aan de KiK-actualiteitenquiz. Je eigen krant maken kan met de Krantenmaker.

www.nieuwsquiz.be

www.krantenmaker.be

Mediaraven

Bij mediaraven kunnen jongeren terecht om met media te experimenteren.

www.mediaraven.be

RECHT OP

ONTSPANNING EN VRIJE TIJD

*Je hebt recht op vrijheid van vereniging (art 15).
Je hebt recht op vrije tijd, spel en ontspanning (art 31).*

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Kinderen en jongeren hebben het recht om elkaar in groep te ontmoeten of zich bij een vereniging aan te sluiten. Natuurlijk mag die vereniging de rechten van anderen niet schenden. Je activiteiten mogen niemand in gevaar brengen, de orde niet verstoren, de volksgezondheid niet schaden noch onzedelijk zijn.

Als jongere heb je recht op vrije tijd, spel, muziek, film, sport, en ook op rust en ontspanning.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

- De vrijheid van vereniging is een grondrecht voor iedereen. Dat staat in artikel 27 van onze Grondwet.
- In België zijn jongeren vrij om hun vrije tijd in te vullen in overleg met hun ouders.
- De overheid organiseert en steunt heel wat initiatieven. Zo stellen de Vlaamse gemeenten plannen op voor meer en betere spel-, ontspannings- en artistieke kansen van kinderen en jongeren. De overheid zorgt voor bibliotheken, kunstonderwijs en sporthallen.

“ZE VINDEN DAT WE VOOR ‘OVERLAST’ ZORGEN”

“De burens joegen mij en mijn vrienden weg van het speelplein. ‘Jullie zijn te druk voor de kleintjes’, klonk het. Maar er is nergens in de buurt een plaats om rond te hangen. Niemand vraagt ons wat. Ze vinden dat wij voor overlast zorgen.”

Gilles, 16

RUIK JE GAS?

- Volgens de politie zijn hangjongeren tieners die langdurig op een bepaalde plaats in de openbare ruimte verblijven. Buurtbewoners ervaren dit ‘rondhangen’ soms als overlast, terwijl het voor de tieners vooral ‘socializen’ is: samen skaten in het park, blijven plakken aan de bioscoop, bijbabbelen aan de bushalte, rondneuzen tussen cd’s.
- Een GAS-boete is een Gemeentelijke Administratieve Sanctie. De gemeente kan aan iedereen vanaf 14 jaar die ‘overlast’ bezorgt een boete of een werkstraf geven. Maar wat is overlast? Dat verschilt van gemeente tot gemeente. Wat kan en niet kan in jouw gemeente lees je in het politiereglement.

“IK PLEEG SAMEN MET VRIENDEN AANSLAGEN TEGEN DE VERZURING.”

“Ik pleeg samen met vrienden aanslagen tegen de verzuring. We bewijzen op straat dat een GAS-beloning meer effect heeft dan een GAS-boete. We toveren de Meir in Antwerpen om tot een silent disco, delen GAS-beloningen uit, poten kruidentuintjes neer in het centrum van de stad. We overvallen willekeurige mensen met leuke acties. We zien mensen graag lachen. We willen er als tieners goed uitzien, populair zijn en veel facebookvrienden hebben, én we zetten ons in voor anderen.”

Jonathan, 17

FIKS JE VRIJE TIJD

- Op zoek naar een jeugdvereniging in je buurt?
www.jeugdorganisaties.be
- Spelen?
www.spelensite.be
- Speelruimte, kampruimte of toffe fietsroutes?
www.jeugdmaps.be
- Naar het jeugdhuis?
Je kan er afspreken met vrienden, fuiven en van alles organiseren. www.formaat.be
- Zin in een buitenlands avontuur?
Een muziekfestival in Madrid opzetten, oude Portugese windmolens restaureren, schapen scheren in Australië, een school renoveren?
www.gostrange.be
- Vakantieplannen?
[www.wegwijzer.be/
georganiseerde-reizen-voor-jongeren](http://www.wegwijzer.be/georganiseerde-reizen-voor-jongeren)

LAAT JE HOREN

Je eigen zegje in je eigen gemeente?

Wil jij mee advies geven over fuifruimte, skateplekken, speelbossen, jeugdhuizen, fietspaden? Word dan lid van de gemeentelijke jeugdraad. Zo komt de stem van jongeren tot bij de burgemeester en zijn schepenen. Meer weten over de lokale jeugdraad? Geef de zoekterm "lokale jeugdraad" in bij www.ambrassade.be.

Vlaamse jeugdraad

In de Vlaamse jeugdraad geeft het jeugdwerk zijn mening over alles wat jongeren aanbelangt.

www.vlaamsejeugdraad.be

FUIF

DOE HET ZELF, DOE HET GOED!

Dit is de enige echte mini-checklist voor je mega-fuif

- zaal of locatie vastleggen
- dj's en bands boeken
- sponsors zoeken
- promomateriaal ontwerpen, laten drukken en verspreiden
- vrijwilligers zoeken
- burens inlichten
- sabam aanvragen
- kaartenverkoop regelen
- fuiven
- opkuisen, iedereen bedanken en nagenieten
- volgende fuif plannen

Wil je de maxi-versie? Kijk op www.ikorganiseer.be

RECHT OP PRIVACY

Je hebt recht op respect voor je privéleven (art 16).

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Ieder kind heeft recht op privacy. Niemand mag zich zomaar mengen met je privéleven. Zo mag je leerkracht je schoolresultaten niet bespreken met andere ouders. Je dokter mag zich niet met je opvoeding bemoeien en je buurman heeft geen zaken met wie jij omgaat. Je huisgenoten mogen je post of dagboek niet ongevraagd lezen.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

- Het recht op respect voor je privé- en gezinsleven staat in artikel 22 van de Grondwet. In België is het dus een grondrecht. Het Burgerlijk Wetboek beschermt je persoonlijke eer en goede naam.

De wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de privacywet, gaat vooral over databases. Niemand mag je persoonlijke gegevens verzamelen, opslaan en verspreiden zonder je medeweten, en het mag alleen voor een doel dat vooraf is vastgelegd. Ook mag niemand ongevraagd je foto publiceren op een website, in de krant, in een tijdschrift, op een folder of in de schoolkrant.

- Inmenging in je privacy mag wél als die inmenging niet verder gaat dan nodig is voor een 'correct doel' en als je daarvan op de hoogte bent. Beveiligingscamera's in het station zijn daar een voorbeeld van.

PRIVACY EN OUDERLIJK GEZAG

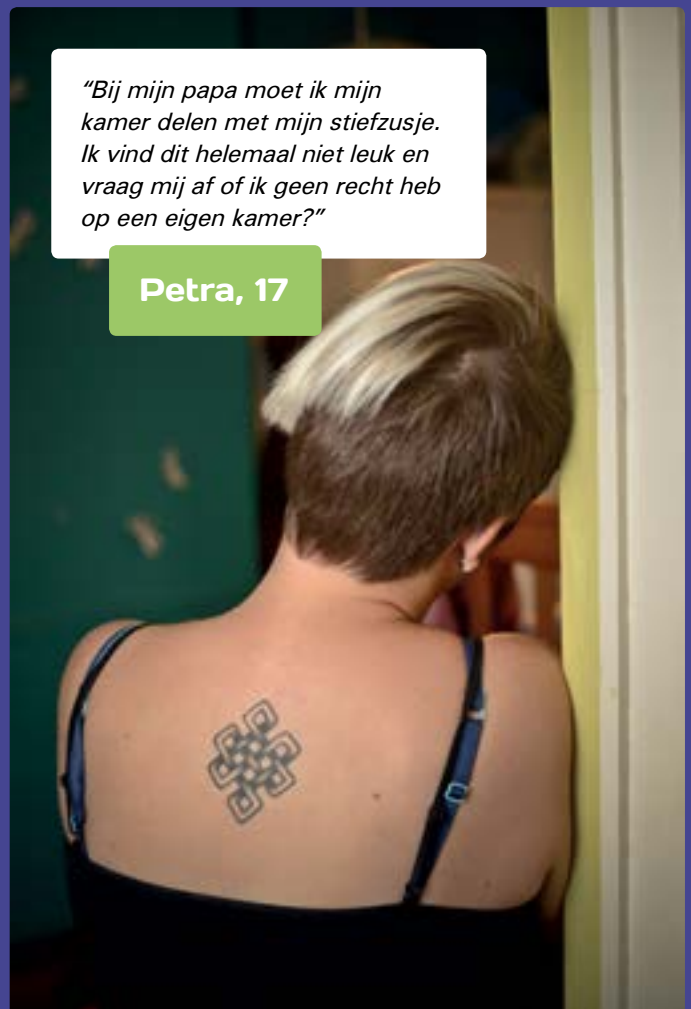
Mogen je ouders je dagboek lezen? Je e-mail controleren? Zonder kloppen binnenkomen in je kamer? In principe niet. Maar zo simpel ligt het niet altijd. Je ouders staan in voor je opvoeding. Hun 'ouderlijk gezag' betekent dat ze handelen en beslissen in jouw belang. Daarbij hoort de verantwoordelijkheid om jou te beschermen. Als ze zich zorgen maken, mogen ze jouw privacy eventueel schenden door in de gaten te houden waar jij mee bezig bent.

In principe hebben je ouders dus niet het recht om je chatlogs te controleren. Maar zijn ze bezorgd dat je in de problemen zit en praten helpt niet meer, dan mogen ze jou controleren.

“IK WIL EEN EIGEN KAMER”

“Bij mijn papa moet ik mijn kamer delen met mijn stiefzusje. Ik vind dit helemaal niet leuk en vraag mij af of ik geen recht heb op een eigen kamer?”

Petra, 17

Recht op een eigen kamer heb je niet. Je kan dit niet afdwingen of eisen van je ouders. Nood aan een eigen plek? Praat erover met je ouders.

“EEN CAMERA IN DE KLAS?”

“In onze klas zijn de laatste tijd gsm’s en geld gestolen. Op den duur durf je niemand meer vertrouwen. Van mij mogen ze een webcam hangen, maar dat mag niet door de wet op de privacy.”

Fred, 16

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

Er is een wet die de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's regelt om:

- misdrijven te voorkomen
- overlast tegen te gaan
- de openbare orde te bewaren

Een school mag een bewakingscamera plaatsen op specifieke plaatsen, bijvoorbeeld om het vandalisme aan de fietsstallingen aan te pakken. Er mogen nooit camera's geplaatst worden in het toilet of de douches. Wil een school ook andere zaken controleren, bijvoorbeeld het rookverbod uit het schoolreglement, dan is de privacywet van toepassing. Het mag dus, op voorwaarde dat alle leerlingen het weten. En dat ze weten waar en waarom die camera er staat.

WEG PRIVACY!

Sommige ouders houden graag het doen en laten van hun zoon of dochter nauwlettend in de gaten door een gps-tracker te installeren op de smartphone. Met deze apps kan je heel nauwkeurig zien waar iemand zich bevindt. Je kan er vaak ook een "geofence" instellen. Als je bijvoorbeeld tussen acht en vier uur niet in de buurt van de school bent, gaat er een alarm af bij je ouders. Maar is dit wel zo'n goed idee? Sommigen spreken van 'paranoid parenting'.

“SCHAAMTELIJKE FOTO'S OP FACEBOOK”

“Een tijdje geleden ben ik nogal uit de bol gegaan op een feestje. Mijn vriendin heeft toen foto's genomen en zonder nadenken op facebook gezet. Ik heb haar gevraagd de foto's eraf te halen, maar intussen weet iedereen al wat ik uitgestoken heb. Ik schaam me echt.”

Suzanne, 15

WAT KAN JIJ DOEN?

- Hoe je je online privacy beschermt, kom je te weten op www.ikbeslis.be
- Veilig surfen op het internet? www.clicksafe.be

IN 10 STAPPEN NAAR MEER PRIVACY OP FACEBOOK

1. Geef je telefoonnummer, adres en persoonlijk e-mail-adres niet vrij
2. Bepaal of je vindbaar wil zijn of niet
3. Bepaal wie jou kan contacteren
4. Bepaal wie berichten kan plaatsen
5. Controleer tags
6. Beperk de toegang tot berichten op je profiel
7. Gebruik vriendenlijsten
8. Bescherm je fotoalbums
9. Let op met ergens 'inchecken'
10. Beperk facebookreclame

Meer info? www.watwat.be/pesten en www.allesoverpesten.be

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

De wet voorziet het 'recht op afbeelding'. Dat wil zeggen dat niemand zonder jouw toestemming je foto mag publiceren in een krant, tijdschrift, het internet of een sociale netwerk-site. Gebeurt dat toch, dan pleegt die persoon een strafbaar feit.

Let op! Als je op een publieke plaats in een menigte staat, bijvoorbeeld een festival, een betoging... is er in principe geen toestemming nodig. Ook voor publieke personen zoals politici of BV's gelden andere regels.

WAT ALS IEMAND ONGEVRAAGD EEN FOTO VAN JOU PUBLICEERT?

- Vraag de persoon in kwestie om de foto weg te halen.
- Als hij of zij weigert, kan je een klacht indienen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit (vroeger de Privacy-commissie). Deze commissie probeert te bemiddelen en een oplossing te vinden. Als dat niet lukt, kan je je zaak samen met je ouders voor de rechtbank brengen. Verwacht je aan een lange en dure procedure.

RECHT OP

WONEN, VOEDING EN KLEDING

Je hebt recht op een leven dat genoeg kansen biedt voor jouw lichamelijke, geestelijke, verstandelijke, zedelijke en sociale ontwikkeling. Je hebt recht op een passende levensstandaard (art 27).

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Een menswaardig leven begint met een dak boven je hoofd, kleren, genoeg eten en drinken. Maar het heeft ook te maken met kansen krijgen om te leren en om je plaats te vinden in de samenleving. Het betekent ook dat er iemand voor je zorgt als je ziek bent of een handicap hebt.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

- België is een verzorgingsstaat. Voor volwassenen zijn er minimumlonen, leeflonen en vervangingsinkomens. De overheid bouwt scholen, ziekenhuizen en jeugthuizen.
- Elke gemeente heeft een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW). Een OCMW verzekert een aantal maatschappelijke dienstverleningen en zorgt zo voor het welzijn van iedere burger (financiële hulp, huisvesting, medische zorg, thuiszorg, psychosociale hulp, rechtsbijstand...).
- Ouders krijgen het Groeipakket (vroeger de kinderbijslag): een bijdrage van de overheid waarmee ze een deel van je opvoeding betalen.
- Je ouders zijn de eersten om in je onderhoud te voorzien. Die verplichting hebben ze minstens tot je 18 bent. Als je ouders uit elkaar gaan, moeten ze afspreken hoe ze hun onderhoudsplicht verdelen. Meestal betaalt de ene ouder aan de andere onderhoudsgeld. Soms moet de rechter tussenbeide komen om het bedrag of 'alimentatie' vast te leggen.
- Studeer je nog na je achttiende verjaardag? Dan blijven je ouders in de meeste gevallen verplicht om te betalen voor je studies, je medische kosten en je levensonderhoud.

"Telefoonkaart, uitgaan, een festival? Ik wil het allemaal, maar ik krijg bijna niets van mijn ouders. Hoe kan ik dan met mijn vrienden op stap? Binnenkort noemen ze mij een profiteur. Wat is het minimale en maximale bedrag aan zakgeld dat ouders aan hun kinderen mogen geven?"

Wouter, 15

ZAKGELD IS GEEN RECHT

Nergens in de wet of in het Kinderrechtenverdrag staat dat kinderen recht hebben op zakgeld. Ouders beslissen vrij of ze zakgeld geven aan hun kinderen of niet. Wil je graag zakgeld? Bespreek het met je ouders. Leg hen uit waarom jij vindt dat je zakgeld verdient. Luister ook naar de argumenten van je ouders. Samen komen jullie vast tot een compromis. Ben je 15 jaar en heb je het tweede middelbaar achter de rug? Dan kan je vakantie- of weekendwerk doen om bij te verdienen.

“BINNENKORT NOEMEN ZE MIJ EEN PROFITEUR!”

“ZE DEDEN ALSOF IK BESMETTELIJK WAS.”

Kimberley, 16

Kimberley wil dat jongeren voelen en begrijpen wat armoede is.
“Niemand weet wat dat is, tot je er zelf in zit”

“Ik was nog heel jong toen papa thuis vertrok. Mama moest het alleen doen met een leefloon en drie kinderen. Het huis waarin we woonden was een krot. Het regende binnen, het bad stond niet stabiel, de vloer kwam los, er stond schimmel op de muren. Het huis had drie kamers. Eén kamer stond nog vol met de rommel van de vorige huurder, de andere was voor mijn broer. Zelf had ik geen kamer, ik sliep bij mama. Zes jaar hebben we daar zo gewoond.

Tot het echt niet meer kon.”

“Toen werd het huis onbewoonbaar verklaard. De eigenaar zette ons op straat. We zijn even bij mijn oudste broer gaan wonen, maar dat werd onhoudbaar en zo zijn we in een opvangcentrum voor daklozen terecht gekomen. Daar hebben we een

jaar gewoond. Telkens er ergens een appartementje vrijkwam, kregen wij het toch niet te pakken. Elk sprankeltje hoop werd snel gedooft. In mijn hoofd kwam het niet meer goed. Ik werd moedeloos (...).”

Soms had ik een jongensbroek aan

“De lagere school en de start in het middelbaar waren een hel voor mij. Wit en blauw was het schooluniform. Soms had ik een jongensbroek aan, allemaal waren het gekregen kleren. Maar geen merken en niets nieuws. Genoeg om van mij het lelijke eendje te maken. Ik voelde me bekeken en ik vond dat ik flaporen had. Ik werd gepest. Soms verdedigde ik me dan. Maar meestal niet en ging ik gewoon in een hoekje zitten. Het ergste was dat ze deden alsof ik besmettelijk was. Ze bleven uit mijn buurt (...).”

“Soms voel ik me arm, dan voel ik me ook echt lelijk. Ik wil graag mooi zijn, zo mooi als al die andere meisjes. Soms kijk ik naar de profielen op facebook en zie ik die mooie merkkledij. Dan zoek ik die kleren op internet op. Soms ben ik jaloers, ze zien er zo goed uit. Ik wil er ook gewoon goed uitzien (...).”

Bron: Klasse/Maks

WIST JE DAT...

... in België 15% van de kinderen in armoede leeft? Surf naar de Armoedebaarometer voor meer info: <https://www.komafmetarmoede.be/armoedebaarometer-2/> of ook: www.kinderarmoedefonds.be

WAT KAN IK DOEN OM (MIJN) ARMOEDE TE BESTRIJDEN?

Heel wat organisaties die mensen in armoede ondersteunen, hebben ook een jongerenwerking. Kinderen en jongeren kunnen er terecht met vragen, voor hulp, maar ook om plezier en vrienden te maken.

- samen sterk: www.netwerktegenarmoede.be
- samen voor beter: www.recht-op.be
- samen doen: www.habbekrats.be.

Er zijn nog andere interessante jongerenorganisaties die werken met jongeren in armoede. De contactgegevens vind je via: www.netwerktegenarmoede.be

↓

RECHT ALS

DADER VAN EEN MISDRIJF

Als je een misdrijf pleegde of als je daarvan verdacht wordt, heb je recht op een eerlijke en menswaardige behandeling.

**“MOGEN ZE
ZOMAAR
VINGER-
AFDRUKKEN
NEMEN?”**

Leila, 16

“Ik werd betrappt op een winkeldiefstal.

De politie nam me mee en sloot me op in een cel. Ik moest mijn schoenen en juwelen uitdoen. In de cel zaten volwassen vrouwen. Ik voelde mij echt niet op mijn gemak. De politie heeft foto's genomen en

vingerafdrukken gemaakt. Een paar uur later brachten ze me naar het hoofdkantoor van de politie en hielden ze me vast totdat mijn ouders mij kwamen halen. Daar werd ik nog een keer verhoord, dat verliep menselijk en respectvol. Ik kreeg daar ook een 'verklaring van mijn

rechten' mee. Maar waar ze me eerst gestoken hadden, daar in de cel bij 'de vangst van den dag', tussen al die volwassen vrouwen, dat kan toch echt niet? En mogen ze zomaar foto's en vingerafdrukken nemen en wordt deze informatie bewaard? En hoe lang? ...”

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Politiemensen of rechters moeten in de manier waarop ze met je omgaan rekening houden met je leeftijd. (art 37 en 40) Je mag ook niet zomaar gestraft worden. Daarvoor moet je echt wel een wet overtreden hebben. Je hebt het recht om je te verdedigen of om je te laten verdedigen. Als je een andere taal spreekt, heb je recht op een tolk.

Geen foltering of onwettige of lange opsluiting

Je mag niet onderworpen worden aan foltering of aan wrede behandeling of bestraffing. Je mag ook niet zonder reden opgesloten worden. Ook de doodstraf of een levenslange gevangenisstraf is verboden. Je mag dus alleen als uiterste maatregel opgesloten worden in een gevangenis.

Opgesloten?

Dan moet je een aangepaste behandeling krijgen. De gevangenisstraf moet zo kort mogelijk zijn en je mag niet samen met volwassenen opgesloten worden. Je hebt ook recht op contact met je familie en op juridische bijstand (een advocaat).

Bovendien moeten er wetten, procedures en straffen zijn, speciaal voor minderjarigen die een misdrijf pleegden. En als minderjarigen toch gestraft worden, moeten ze begeleiding – zoals onderwijs of een beroepsopleiding – en toezicht krijgen.

WAT MAG JE VERWACHTEN?

- Handboeien? MAG
 - Fouilleren? MAG
 - Vingerafdrukken nemen? MAG
 - Identificatiefoto nemen? MAG
 - DNA –identificatie? MAG vanaf 16
 - Bloedstaal? MAG vanaf 16
 - Je boekentas onderzoeken op school door leerkracht? MAG NIET
- (Enkel met een 'huiszoekingsbevel' van een onderzoeksrechter)

Wil je meer weten? Bestel de folder 't Zitemzo ... als je dader bent van een misdrijf en 't Zitemzo ... bij de politie

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

In België bestaan er aparte wetten en decreten voor minderjarigen. Het decreet Jeugddelinquentierecht van 2019 bijvoorbeeld. Daarin staat welke maatregelen een rechter kan nemen tegen minderjarigen die een misdrijf pleegden. De wet op de jeugdbescherming zegt dat minderjarigen geen misdrijf kunnen plegen. Maar ze kunnen natuurlijk wel feiten of handelingen doen die als een misdrijf beschouwd worden. Als dat gebeurt komen ze voor de jeugdrechter in plaats van voor de strafrechter zoals volwassenen. De jeugdrechter kan dan een sanctie opleggen. De jeugdrechter heeft hiervoor ook een sociale dienst (consulenten) om een advies te geven over de meest wenselijke sanctie. In uitzonderlijke gevallen – zoals voor moord – kunnen jongeren toch berecht worden zoals volwassenen. Je komt dan in het volwassen strafrechtssysteem terecht en niet meer voor de jeugdrechter.

De Grondwet en de Strafwet beschermen je tegen geweld, dus ook tegen foltering of wrede behandeling en bestraffing. In België bestaat de doodstraf niet meer. En opsluiting van minderjarigen kan volgens de wet en de regels van de jeugdhulp alleen maar als er geen andere hulp mogelijk is of als opsluiting nodig is. Als jongeren opgesloten worden, verblijven ze in instellingen die alleen maar jongeren opvangen, als je tenminste niet naar het volwassen rechtssysteem werd doorverwezen.

ONTERECHT BEHANDELD?

Word je niet correct behandeld door een consulent of andere hulpverlening van Jongerenwelzijn, neem dan contact op met de Jo-lijn:

mail jo-lijn@opgroeien.be of bel 0800/900 33.

Ben je niet correct behandeld door de politie, dan kan je dit melden bij Comité P: www.comitep.be of neem contact op met de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat: www.kinderrechten.be

Wil je meer weten over je rechten als dader?
www.tzitemzo.be

RECHT OP

BESCHERMING TEGEN GEWELD

Je moet beschermd worden tegen alle vormen van geweld: mishandeling en verwaarlozing (art 19), seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (art 34), kinderhandel en ontvoering (art 35) en alle andere vormen van uitbuiting (art 36).

“MIJN VRIEND WAS HELEMAAL IN PANIEK”

Jef, 14

“Vorige zomer werd mijn vriend op kamp echt vernederd door de leiding. Ze wilden hem uitkleden en in de meisjestent zetten. ‘t Scheelde echt niet veel. Hij was in paniek en erg beschaamd. Vreselijk gewoon. Nu komt hij niet meer uit schrik dat ze hem weer gaan bedreigen, vernederen en kleineren. Dat is toch echt niet te doen?”

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Niemand mag geweld tegen je gebruiken. Je ouders niet, maar ook je leerkracht, sportmonitor, buurman of andere jongeren niet. Volwassenen moeten er alles aan doen om je elke vorm van geweld te besparen: fysiek geweld zoals schoppen of slaan, psychisch geweld zoals schelden, pesten of vernederen, en verwaarlozing zoals je niet verzorgen of je geen eten geven.

Niemand mag seksuele handelingen met je stellen tegen je zin, als het je kan schaden, of als je er nog te jong voor bent. Minderjarigen mogen geen slachtoffer van prostitutie worden. Kinderpornografie, kinderhandel en ontvoering zijn verboden. Niemand mag dus kinderen verkopen als adoptiekind, meid, arbeider of prostituee. Als je toch slachtoffer wordt van geweld, heb je recht op gepaste hulp.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

Onze Grondwet zegt dat elk kind recht heeft op eerbiediging van zijn morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit. Het strafwetboek voegt daar nog aan toe dat lichamelijk geweld strafbaar is. Als het over kinderen gaat, zijn de straffen nog zwaarder. Om kinderen en jongeren te beschermen tegen seksueel misbruik, is seks met iemand die nog geen 16 jaar is strafbaar.

Kindermishandeling los je niet altijd op door te straffen. Daarnaast verdienen slachtoffers van geweld hulp. Daarom zijn er diensten waar je terecht kan voor informatie, advies en ondersteuning.

ONTERECHT BEHANDELD?

- Info en meldpunt kindermishandeling www.kindermishandeling.be en www.nupraatikerover.be
- Info en meldpunt geweld: www.1712.be
- Hulp nodig na seksueel geweld? www.seksueelgeweld.be
- Info en hulp voor slachtoffers www.slachtofferzorg.be
- Info over je rechten als slachtoffer www.tzitemzo.be

“ZE MAAKTE MIJ ZWART VIA EEN VALS PROFIEL”

“Vorig jaar werd ik verschrikkelijk gepest door een aantal meisjes uit het derde jaar. Op een bepaald moment hadden ze op mijn naam een valse profiel-pagina op facebook aangemaakt. En dan maar schelden en racistische praat verkopen! Op den duur was iedereen kwaad op mij omdat ze dachten dat ik het was. Ik heb toen e-cops gecontacteerd en die hebben de zaak opgelost.”

Lise, 15

ONTERECHT BEHANDELD OF VRAGEN OVER PESTEN?

- Meer over pesten en cyberpesten:
www.allesoverpesten.be
www.mediawijs.be
www.kieskleurtegenpesten.be
- Leerlingenraad tegen pesten:
www.scholierenkoepel.be

JE BENT NIET ALLEEN

In 2018 zegt 48% van de Vlaamse scholieren tussen 12 en 18 jaar slachtoffer te zijn van (cyber)pesten. 18% geeft toe zelf een pester te zijn.

Getuigenissen van jongeren over pesten vind je op www.watwat.be.

WAT KAN JIJ DOEN?

- 1. Neem met je school deel aan de Vlaamse week tegen pesten.**
 Deze start telkens met de uitreiking van de ‘Pesten dat kan niet!-prijs’. Deelnemen met je school? www.tumult.be/pesten
- 2. Volg een opleiding en treed zelf op als bemiddelaar bij conflicten.** Dat heet leerlingenbemiddeling of ‘peer mediation’. Het is een positieve manier van conflictbemiddeling tussen leeftijdsgenoten. Vraag er naar op school: je zorgleerkracht of CLB-medewerker hebben er zeker al van gehoord.
- 3. Ondersteun de campagne tegen cyberhaat.**
 ‘No Hate Speech Movement’ is een project van de jeugdafdeling van de Raad van Europa. Doel is online racisme, discriminatie en cyberpesten een halt toeroepen.
www.nohate.be

PAS OP VOOR DE LOVERBOYS

"Ik ben 17 en verliefd op Dennis. Hij is geweldig en laat me de wereld zien. Hij is knap en lief en overspoelt me met cadeautjes. Maar hij wil dat ik hem help met zijn problemen. Hij wil dat ik met zijn 'vrienden' naar bed ga. Die 'vrienden' hebben hem ooit geholpen en nu wil hij dat ik hem help om de rekening te vereffenen. Ik heb hem al twee keer geholpen. Ik wil dat het stopt, maar ik hou zo van hem."

Shana, 17

Ook in België komt jeugdprostitutie voor. Het is strafbaar, omdat het gaat om onvrijwillige prostitutie. De slachtoffers vallen in de handen van tienerpooiers, ook wel loverboys genoemd, hoewel dit niets met liefde te maken heeft. Tienerpooiers zijn eigenlijk gewoon mensenhandelaars omdat zij diegene zijn die iets verdienen aan seks met klanten en niet de slachtoffers. Meestal gaan ze te werk volgens een vast patroon: eerst wordt het meisje overladen met aandacht en dure cadeaus. Die moet ze later 'terugbetalen' door betaalde seks te hebben met vrienden en vervolgens met vreemden.

De daders riskeren een gevangenisstraf van tien tot vijftien jaar en een geldboete tot 100.000 euro.

Sommige minderjarigen prostitueren zich ook uit vrije wil, bijvoorbeeld voor geld of voor de kick. Ook dit valt onder jeugdprostitutie.

ONTERECHT BEHANDELD?

- Wil je met iemand praten: bel gratis naar Child Focus op 116 000. www.stoptienerpooiers.be
- Wil je raad of hulp? Vanaf 12 jaar kan je terecht bij het JAC. Je kan bellen, langsgaan, mailen of chatten. www.jac.be
- Je kan ook altijd gratis en anoniem je verhaal kwijt aan Awel op 102. www.awel.be
- Meer info op www.childfocus.be

RECHT OP EEN EIGEN MENING

Jij mag je eigen mening hebben (art 12). Over school, politiek, gezin, gevoelens, dingen die je om je heen en op tv ziet gebeuren. Je mag je mening laten horen en je hebt recht op informatie die je toelaat je eigen mening te vormen (art 13). Je hebt het recht om te denken wat je zelf wilt, ook als het gaat over godsdienst of andere levensovertuigingen (art 14).

Arne, 15

"Ik ben 15 en mijn broer is 12. Mijn ouders zijn gescheiden. Afwisselend brengen we een week bij mama en een week bij papa door. Wij willen eigenlijk niet meer naar papa. Hebben wij het recht om te zeggen tegen de rechter dat we papa niet meer willen zien? Als dat zo is, dan schrijf ik de rechter een brief."

“WIJ WILLEN EIGENLIJK NIET MEER NAAR PAPA”

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Je mag een mening hebben en die ook laten horen. Dit doe je met respect voor andere mensen en hun mening. Je vrijheid van meningsuiting geeft je niet het recht anderen te kwetsen of te discrimineren. Iedereen, ook ouders, leerkrachten en rechters moeten je mening ernstig nemen en er iets mee doen.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

Artikel 19 van de Grondwet waarborgt vrijheid van meningsuiting voor iedereen. Hieronder valt ook de vrijheid van erediensst.

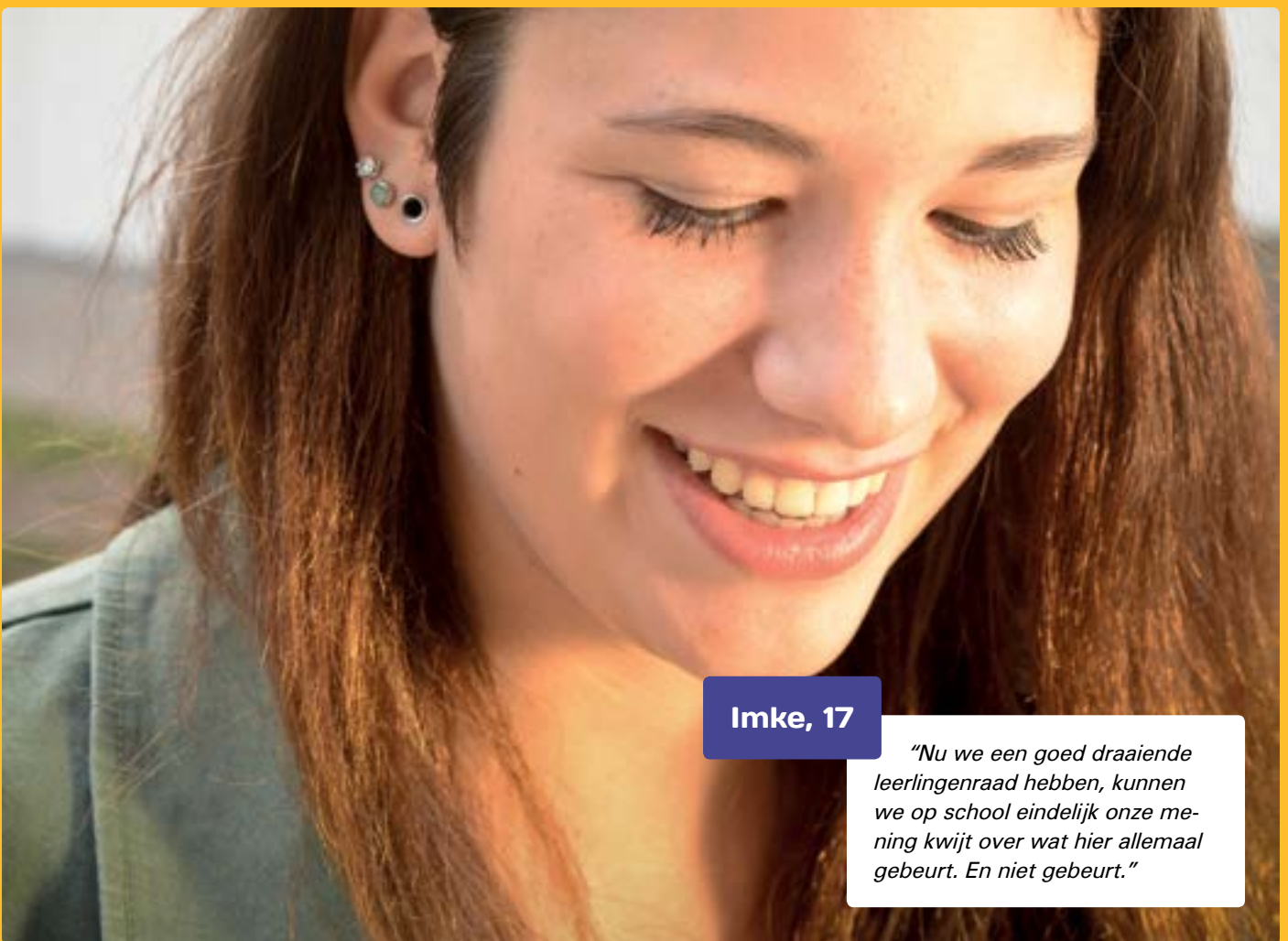
Het Gerechtelijk Wetboek voorziet het recht van minderjarigen om gehoord te worden door een rechter in procedures over ouderlijk gezag, verblijfsregeling, enz. Minderjarigen hebben het recht te weigeren om gehoord te worden.

JE HEBT RECHT VAN SPREKEN

- Hangt er een beslissing in de lucht waarmee jij iets te maken hebt? Dan heb je het recht te zeggen wat je daar van vindt. Stel dat je ouders uit elkaar gaan. Over afspraken of regelingen die met jou te maken hebben, mag je je mening geven aan je ouders en aan de rechter.
- Is er na de scheiding van je ouders een andere verblijfs- en omgangsregeling nodig? Moet er beslist worden wie jouw goederen beheert? De familierechtbank spreekt zich uit.
- De rechter stuurt elke minderjarige vanaf 12 jaar een brief en vraagt om op gesprek te komen. Het antwoordformulier dat bij de brief zit, gebruik je om te laten weten of je dit ziet zitten of niet. Je mag weigeren om de rechter te spreken. Het is spreekrecht, geen 'plicht'. Het is wel een unieke kans om rechtstreeks aan de rechter te vertellen hoe jij de zaken ziet.
- Heeft de rechter alle betrokken partijen gehoord? Dan is het aan hem om een beslissing te nemen. Soms komt die beslissing overeen met wat jij wil, soms niet.

“EINDELIJK EEN LEERLINGEN-RAAD!”

Imke, 17

“Nu we een goed draaiende leerlingenraad hebben, kunnen we op school eindelijk onze mening kwijt over wat hier allemaal gebeurt. En niet gebeurt.”

INSPRAAK OP SCHOOL? STAP IN DE LEERLINGENRAAD

Elke school is verplicht om een vorm van leerlingenparticipatie te organiseren. Dat kan via een leerlingenraad, via werkgroepen die regelmatig samenkomen of via een maandelijks klasdiscussie.

Als minstens 10% van de leerlingen van een school een leerlingenraad wil, dan moet de school zorgen dat die er komt.

Een leerlingenraad geeft advies aan de school of de schoolraad. Sommige leerlingenraden organiseren ook activiteiten op school.

Een leerlingenraad? Mét tips en inspiratie om je leerlingenraad draaiende te houden:

www.scholierenkoepel.be

Inpraak in je eigen stad of gemeente?

Wil jij mee advies geven over fuifruimte, skateplekken, speelbossen, jeugthuizen, fietspaden? Word dan lid van de gemeentelijke jeugdraad. Zo komt de stem van jongeren tot bij de burgemeester en zijn schepenen.

RECHT OP ONDERWIJS

Onderwijs moet zorgen voor het ontplooiën van je persoonlijkheid, talenten en mogelijkheden (art 29). De school moet jou met respect behandelen (art 28).

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Je recht op onderwijs betekent dat de overheid ervoor moet zorgen dat minstens het lager onderwijs gratis en verplicht is. Ook begeleiding bij je school-, studie- en beroepskeuze is een taak van de overheid.

Straffen op school mogen je waardigheid niet aantasten. Een straf mag dus niet uitermate streng zijn. Vernederingen of geweld kunnen niet. De lessen moeten je kansen geven om je persoonlijkheid, vaardigheden en mogelijkheden zoveel mogelijk te ontwikkelen, geestelijk en lichamelijk.

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

In België zijn alle kinderen vanaf 6 jaar leerplichtig. Van 6 tot 18 jaar hebben je ouders de plicht om je te laten leren. Vanaf 16 jaar – of 15 als je dan de eerste graad van het secundair onderwijs achter de rug hebt – mag je ook deeltijds leren. Leerplicht is geen schoolplicht: er zijn ook kinderen die thuis onderwijs krijgen.

Het M-decreet werd op 12 maart 2014 goedgekeurd door het Vlaamse parlement. Scholen worden verplicht om meer aandacht te besteden voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Daardoor zouden meer leerlingen toegang hebben tot het reguliere onderwijs. Doel is ook om in het onderwijs elke vorm van achterstelling of discriminatie tegen te gaan.

“DANKZIJ MIJN LAPTOP KAN IK VOLGEN”

WAT MAG JE VERWACHTEN?

Ben je een leerling met een beperking of heb je extra aandacht nodig? Dit zijn je mogelijkheden:

- Je kan buitengewoon onderwijs volgen. Dat is op jouw maat ingericht. Je krijgt ondersteuning door specialisten.
- Kies je voor een gewone school? Vraag of je geïntegreerd onderwijs kan volgen. Dan krijg je extra hulp.
- Elke school moet ‘redelijke aanpassingen’ doen. Leerkrachten geven je bijvoorbeeld meer tijd bij toetsen. Of alle lessen gaan bijvoorbeeld door in hetzelfde lokaal op de gelijkvloers omdat je in een rolstoel zit. Of je mag tijdens de sport op school vaker pauze nemen omdat je zware astma hebt. Je kan altijd terecht bij het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) voor meer info hierover. www.onderwijs.vlaanderen.be/clb

Jef, 16

“Ik heb dyslexie en heb problemen met lezen en schrijven. Vorig jaar ging het niet goed met mij. De nieuwe leerkracht Frans deed moeilijk. Ze dacht dat ik mijn best niet deed. ‘Als je je goed concentreert, lukt het wel om zonder fouten te schrijven’, zei ze. Maar dat is echt heel moeilijk voor mij. De leerkrachten Nederlands en Engels begrepen mij wel. Mijn ouders hebben met de directie, de leerlingenbegeleider en de leerkracht afgesproken dat ik mijn laptop mag gebruiken, met spellingscontrole. Nu kan ik opnieuw volgen in de les.”

“NEEN TEGEN MIJN B-ATTEST!”

“Ik had problemen met wiskunde. Ik volgde bijles en tegen het eind van het jaar ging het al beter. Op alle andere vakken was ik de beste van de klas. Jammer genoeg slaagde ik er met de laatste examens niet in om mijn jaartotaal voor wiskunde te fixen. Resultaat? Een B-attest: ik moet van school én richting veranderen. Dat kàn toch niet? Ik wil absoluut in deze richting blijven en ben dol op deze school en mijn vrienden! Mijn ouders en ik gaan protest aantekenen. Ik hoop, als ik mag blijven, dat ze me daarvoor op school niet scheef gaan bekijken.”

Michiel, 15

WAT MAG JE VERWACHTEN?

- Vanaf schooljaar 2014-2015 zijn er strikte regels over tuchtprocedures zoals tijdelijke en definitieve uitsluitingen.
- Krijg je aan het eind van het jaar een B- of C-attest, dan moet de school dit schriftelijk toelichten. Je kan je attest ook betwisten.
- Alle regels die op je school gelden, moeten in het schoolreglement staan. Check wat je rechten zijn. De school mag bijvoorbeeld niet zomaar je rapport achterhouden als de rekeningen niet betaald zijn.

Meer weten? www.rechtenopschool.be; www.tzitemzo.be

De brochure “Straffe school” van het Kinderrechtencommissariaat al gelezen? www.kinderrechten.be

“ZWARE DRUG- GEBRUIKER, IK?”

“Op het einde van vorig schooljaar riepen de school en het internaat mij op het matje. Enkele leerlingen hadden verteld dat ik drugs gebruik. Dat klopt ook, maar het gebeurt maar af en toe, in het weekend, en nooit op school of op internaat. Er volgde een gesprek met zware beschuldigingen en verwijten. Mijn boekentas werd doorzocht, zonder resultaat. Enkele dagen later moesten mijn ouders bij

de schooldirectie komen. Uitsluiting dreigde, tenzij ik vrijwillig de school zou verlaten. Mijn ouders kregen te horen dat ik verklaringen had afgelegd. Dat gebeurde wél onder zware druk, waarbij ik ook vertelde hoe het precies zat. We lieten een medisch onderzoek uitvoeren. Dat bevestigde dat ik al een maand niet gebruikt had. De school en het internaat schilderen mij zonder enig bewijs af als een zwa-

re druggebruiker. Ik zorgde nooit voor problemen op school of op internaat. Beide directies hebben mij overdreven zwaar aangepakt. Ik volg een bakkersopleiding. Het is niet evident om een andere school te vinden. Er zijn alleen scholen op grote afstand van onze woonplaats en alle internaten zijn ondertussen volzet.”

Jarne, 16

WAT MAG JE VERWACHTEN?

Heb je problemen op school of thuis, voel je je niet goed in je vel?

- Je kan altijd terecht bij het CLB. Dat is het Centrum voor leerlingenbegeleiding. Kunnen de medewerkers je daar niet verder helpen, dan brengen zij jou in contact met de juiste personen. De adressen vind je op www.onderwijs.vlaanderen.be/clb
- Spijbelen kan jou in problemen brengen. Elke halve dag dat je onwettig afwezig bent, wordt gezien als problematisch. Bij vijf halve dagen is de school verplicht het CLB in te schakelen.

Je hebt het recht om je eigen cultuur en godsdienst te beleven en om je eigen taal te spreken als je tot een minderheid behoort (art 30).

“Mijn moedertaal is Arabisch en op mijn school zijn er veel Arabische leerlingen. Wij mogen geen Arabisch praten in de lessen of op de speelplaats. Tijdens de lessen, dat snap ik... maar in de gang of op de speelplaats? Word je betrapt, dan krijg je een sanctie. Is dit correct van de school? Mogen leerlingen hun moedertaal niet spreken op de speelplaats?”

Said, 15

“MOEDERTAAAL SPEELTAAAL?”

WAT MAG JE VERWACHTEN?

- Taalgebruik op de speelplaats? Je school legt zelf de regels vast. Er zijn grote verschillen en veel discussies. Sommige specialisten zeggen dat ‘thuis taal’ toelaten op school leerlingen taalvaardiger maakt.
- Het nieuwe onderwijsdecreet laat toe dat maximum 20% van de niet-taalvakken, zoals economie of informatica bijvoorbeeld, in het Engels, Frans of Duits worden gegeven. Meer en meer Vlaamse scholen testen het gebruiken van meerdere talen uit.
- Tip: maak dit onderwerp bespreekbaar via de leerlingen- of schoolraad.

↓

RECHT OP

ZORG, OPVOEDING EN FAMILIE

Je hebt het recht om op te groeien bij je ouders of om contact te houden als je niet met je twee ouders samenleeft (art 9).

**FAMILIE IS
VEEL MEER DAN
OUDERS EN
KINDEREN**

Ik woon in een leuk en warm Gents gezin. Dat ik geadopteerd ben, ziet niemand, want ik heb geen getinte huid. Alleen mijn naam is niet zo doorsnee. Toen ik 12 was, was ik echt in de ban van alles wat met Bulgarije te maken had. Gelukkig kon ik met mijn vragen altijd bij mijn adoptie-ouders terecht. Uiteindelijk zijn we, toen ik 13 was, samen op reis gegaan naar mijn geboortedorp. Dit was heel emotioneel maar ik ben oh zo blij dat we die reis hebben gemaakt. Mijn geboortemoeder is overleden, maar ik heb wel andere familieleden ontmoet en veel foto's gemaakt.

Veni, 14

Mijn ouders hebben ruzie met mijn oma en opa. Ze willen niet dat ik hen nog zie. Kan dit zomaar?

Thuis waren er heel wat problemen. Daarom werden mijn broer en ik gescheiden. We werden geplaatst in verschillende voorzieningen.

Ik woonde jaren in een pleeggezin. Nu ik terug thuis ben, wil ik wel contact houden met mijn pleegzus.

Hoe kan je contact houden met iemand die je graag ziet als je ouders hiermee niet akkoord gaan?

In al de voorgaande situaties is er sprake van een 'bijzondere affectieve band' (dit is een speciale emotionele band) met elkaar. Volgens de wet is dit ook een reden om contact te blijven houden. Lukt het niet om dit samen te regelen omdat iemand zich

hiertegen verzet, dan kan de vraag voorgelegd worden aan de familierechter. De rechter zal dan beslissen welk contact mogelijk is, hoeveel keer je bijvoorbeeld naar je grootouders mag of wanneer je op bezoek kan bij je pleegzus.

Ik ben geadopteerd en wil graag op zoek gaan naar mijn geboorteparenten. Hoe pak ik dat best aan?

Het Kinderrechtenverdrag zegt dat je recht hebt om te weten wie je ouders zijn.

In België heb je recht op inzage in je adoptiedossier en zijn er organisaties die helpen bij je zoektocht naar jouw roots. Voor praktische hulp bij je zoektocht kan je terecht bij het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA). Meer info over hoe je dit best aanpakt, vind je via <https://www.kindengezin.be/nl/thema/adoptie/ik-ben-geadopteerd>.

WAT ZEGT HET KINDERRECHTENVERDRAG?

Je beide ouders zijn verantwoordelijk voor je opvoeding (art 5 en 18).

Als je niet in je gezin kan leven, moet je bijzondere bescherming krijgen (art 20).

Adoptie kan alleen als het in jouw belang is (art 21).

Als je voor verzorging, bescherming of een medische behandeling uit je gezin wordt gehaald, dan moet de overheid regelmatig nagaan of die situatie wel zo moet blijven (art 25).

Het Kinderrechtenverdrag waarborgt in art 9.3. het recht van het kind dat gescheiden leeft van zijn ouder(s) om met elk van beide ouders geregeld contact te hebben, tenzij dit in strijd is met het hoogste belang van het kind.

Als ouders en hun kinderen niet in hetzelfde land wonen, moeten ze zich als gezin kunnen herenigen (art 10).

HOE ZIT DAT BIJ ONS?

- Kinderen moeten opgroeien in hun gezin, met hun ouders.

- Je twee ouders zijn verantwoordelijk voor je opvoeding.

Soms is dat moeilijk, bijvoorbeeld omdat je ouders gescheiden zijn. Als je niet bij je twee ouders woont, heb je het recht om met je twee ouders persoonlijk contact te houden.

- Een kind uit zijn gezin halen, mag alleen als daar ernstige redenen voor zijn en als het in het belang van het kind is. Als je in een instelling of pleeggezin woont, dan moet regelmatig nagegaan worden of die plaatsing nog wel nodig is en of je niet terug naar je ouders kan.

- Sommige kinderen worden geadopteerd. Dat kunnen kinderen zijn uit ons land, maar ook uit het buitenland. Eerst moet er zekerheid zijn dat adoptie de beste oplossing is. Kinderen uit het buitenland adopteren mag alleen als er in het land van herkomst geen opvangmogelijkheden zijn. Bij adoptie nemen je adoptieouders definitief je opvoeding over.

- Soms wonen kinderen niet in hetzelfde land als hun ouders. Bijvoorbeeld kinderen van vluchtelingen die van hun ouders gescheiden zijn. Of misschien woont een van je ouders in het buitenland. Dan moet de overheid alles doen om ervoor te zorgen dat je zo vlug mogelijk weer bij je ouders bent, of dat je contact met je beide ouders hebt.

"Ik ben 16 jaar en ik zou heel graag alleen gaan wonen. Praten met mijn ouders over hoe ik me voel, lukt niet. Dat heb ik al duizend keer geprobeerd. Ik weet dat mijn ouders mij geen toestemming geven om alleen te wonen. Ik durf het dan ook niet te vragen. Een 'neen' zal de situatie thuis alleen maar erger maken. Ik word niet mishandeld of zo, maar ik kan het emotioneel niet meer aan. Is er een manier om toch alleen te gaan wonen? Kan ik zonder de toestemming van mijn ouders 'begeleid' alleen wonen?"

Eva, 16

"IK BEN 16 EN WIL THUIS WEG"

WAT MAG JE VERWACHTEN?

- Tot je 18 wordt, hebben je ouders het ouderlijk gezag en nemen zij alle beslissingen over je opvoeding. Je hebt dus de toestemming van je beide ouders nodig om als minderjarige alleen te wonen. Ook dan blijven je ouders alle beslissingen over jou nemen én hebben ze een onderhoudsplicht.
- Lukt het écht niet om thuis te blijven? Zoek hulp bij een dienst zoals het JAC en het CLB.
www.jac.be
www.onderwijs.vlaanderen.be/club
- Vanaf 17 jaar kom je in aanmerking voor begeleid zelfstandig wonen, ook wel CBAW genoemd. Je krijgt hulp bij administratie, het runnen van een huishouden enzovoort. Je betaalt zelf je huur, regelt de verzekeringen. Je begeleider bespreekt met jou hoe het verder loopt op school.
- Soms gaat het écht niet thuis, maar krijg je geen hulp. Of je bent in gevaar. Dan is het nodig onmiddellijk in te grijpen. Dit heet gerechtelijke, ook wel gedwongen hulp. Het parket, ook wel Openbaar Ministerie, oordeelt hoe ernstig de situatie is en schakelt al dan niet de jeugdrechter in. De jeugdrechter neemt een beslissing over hoe het verder moet. Als je voor de rechter verschijnt, heb je steeds recht op een advocaat. Minderjarigen hoeven niet te betalen voor hun advocaat. Hij werkt pro deo. Een jeugdadvocaat vind je op www.jeugdadvocaat.be of neem contact op met tZitemzo.
- Bij gerechtelijke jeugdhulp beheert de consulent van de sociale dienst je dossier. Hij of zij voert gesprekken met alle partijen, ook met diensten die jou al helpen. Wat is voor jou de best mogelijke hulp? Het verslag van de consulent en zijn advies komen bij de jeugdrechter terecht, die de uiteindelijke beslissing neemt.

HIER KAN JE TERECHT

JAC

Op het JAC zijn jongeren vanaf 12 jaar welkom met om het even welke vraag. Er zijn verschillende onthaalpunten voor jongeren in heel Vlaanderen, waar je je verhaal of vraag kwijt kan.

Je hoeft doorgaans geen afspraak te maken. Je kan gewoon binnenlopen tijdens de openingsuren.

In het JAC kan je terecht voor informatie, advies en begeleiding. Als je niet naar het JAC kan komen, kan je ook met hen chatten.

Op zoek naar het JAC in je buurt? Ga naar www.jac.be

CLB

Wil je hulp dan kan je ook terecht bij het Centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB). Je kan er gratis terecht met om het even welke vraag. Ze zoeken samen met jou naar een oplossing. Soms is een advies al voldoende, soms verwijzen ze jou door naar een meer gespecialiseerde dienst.

www.onderwijs.vlaanderen.be/clb

AWEL

Luisterend oor

Awel luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, een verhaal en/of een probleem. Je hoeft je naam niet te zeggen.

102

elke dag van 16u tot 22u, behalve op zon- en feestdagen.
brievenbus@awel.be
www.awel.be

TZITEMZO

Info over je rechten

Wil je meer weten over jouw rechten? Zoek je informatie over kinderrechten?

Dan ben je bij tZitemzo aan het juiste adres. Wil je advies over regels

en wetten? Dat kan ook bij tZitemzo. Gratis en anoniem.

09/233 65 65

woensdag van 14u tot 17u

info@tzitemzo.be

www.tzitemzo.be

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

Klacht over je rechten

Je voelt je niet correct behandeld? Je hebt een klacht over je rechten? Zocht je overal hulp, maar wil of kan niemand iets doen? Je zit vast? Klop dan aan bij de klachtenlijn van het Kinderrechtencom-

missariaat. Of het nu gaat om een situatie op school, in de jeugdzorg, in de sportclub, op straat, in de jeugdbeweging,... Of je voelt je slecht behandeld door de overheid of een officiële dienst? Bel, mail of surf naar de klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat. Gratis en vertrouwelijk.

0800/20 808

elke werkdag van 9u tot 12u30, woensdag tot 17u.

klachten@kinderrechten.be

www.kinderrechten.be

UNICEF

Kinderrechten in de wereld

Wil je meer weten over kinderrechten waar ook ter wereld, neem dan een kijkje op www.unicef.be/kids.

Deze publicatie werd uitgegeven door tZitemzo i.s.m. de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat.

Tekst: Lily De Clercq, Karin Maes,
Dominique van den Akker, Els Van Hemelrijck

Realisatie: www.spindokter.be

Vormgeving: Het Eiland Neus

Fotografie: www.spindokter.be

Cartoons: Robin Rosseel

Druk: Druk in de Weer

Verantwoordelijke Uitgever:

Karin Maes, tZitemzo

Caroline Vrijens, Kinderrechtencommissariaat

Uitgave: september 2019

www.tzitemzo.be

www.kinderrechten.be

BEHANDICAPT? #GEEN SCHOOLRE
OSLIM #SPAGHETTISAUS VERPLI
MO #JANET! #VLUCHTELING #TOE
OREXIA #WACHTLIJST! #GRUWEL
EEN GELD VOOR BEUGEL! #STIEFV
MAAKT ME GEK #HOOFD OVERHO
#RILATINE #VINGERAFDrukKE
BEHANDICAPT? #GEEN SCHOOLR
OSLIM #SPAGHETTISAUS VERPL
MO #JANET! #VLUCHTELING #TO
OREXIA #WACHTLIJST! #GRUWE
EEN GELD VOOR BEUGEL! #STIEF
MAAKT ME GEK #HOOFD OVERHO
TO
RU
DL
RP
MOSLIM #SPAGHETTISAUS VERPLI
#VLUCHTELING #T

'T ZITEMZO. JOUW RECHTEN, JOUW LEVEN.

Een publicatie van tZitemzo ism de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat

